

מרובה פרק שביעי בבא קמא

ע"ה.

עין משפט
נר מצוה

(א) חולין ע"ה: לעיל ע"ה;
(ב) נכורות ה': ושי"ג,
א יומא מט': ע"ה נכורות
י"ב, ד' נכורות ש"ס,
(ג) נכורות ז', א' ויקרא
כ"ג, א' ויקרא כ"ג, א' ודף
נ"ז, א'; ט' ויקרא כ"ג, א'
(ד) ויקרא כ"ג, א' (שמות
י"ג); ט' דה"ל כאלו כתיב שה
והכל ליה לאפקודי תחת
תחת יליף שהרי לפי פירוש
לא גמר מקדשים. העתק
ממלופי גרסאות, ט' ועיין
בספר פני יהושע.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מדסיפא
וכי ודריבות לא אפטרין
וכי דמרישא הרה מתריבי:
(ב) תוס' ד"ה לעמא וכו'
אמעלה גרה או
אמפריטי וכו' אימא תוס'
ת"ר רחל שילדה וכו'
ל"ש בגמל בן פרה מן
צעי ר' שמעון שיהא
ראשו ורובו וכו' וקאמר
אכל אחר אתה אובל:

גליון הש"ס

גמ' אי לבכור העברה.
ע"ה מה דף ק' ע"ה.
תוספות ד"ה גמר ליה:

מוסף רש"י

אך בכור שור עד
שיהא הורא שור ובכורו
שור. מדמני למיכת אף
שור כשכ ועו, דהא עיניה
צבבור קמישמי דכתיב
לעיל מינה כל פטר רחם
וגו' ונקט צבולה צבור,
ש"מ עד שיהא הכור
האמר ולא דומה לאמר
(בכורות ה:). אין פורין.
פטר חמור (יומא ט"ז).
לא בעגל ולא בחיה.
כתיב (יומא ט"ז). ולא
בשוחט. כשה שחטת
(שם ו"ט). ולא בכלאים.
שחטתו רגליה מן
הארציבה ולמעלה (בכורות
י"ב). ולא בכלאים. מש
הא על הרחל (שם) ואש"ג
דמשי נדדו הוא שה
(יומא ט"ז). ולא בכור.
דמש וצביה (שם) ספק היה
ספק כהמה (בכורות י"ב).
הא על הרחל (שם) ואש"ג
מפני שהוא שה. דכן
רחל וכן עו קיימן שה (שם).
משה כשכב. שה הא
משני ככשי (שם ז').

להוליא כלאים מציניהם. אין כלאים צאים משנייהם: **מדסיפא למעט.** או דסיפא דקרא^(א) כשז או עו ודאי למעט אתה שהרי כלאים צאים מהם וממילא משתמע^(ב) לרבות לא אפטרין ואי לרבות נדמה כל שכן דלא אפטרין דכיון דמרישא הוא מתריבי כלאים כל שכן נדמה דקיל: **אי נקדשים.** למימרא דפסול לקרבן דכתיב זהו זה נדבות צפרשת נסכים (במדבר טו) או לשה צבצים וגו': הא **צדיא כתיב זהו.** מרביא דלו כשז פרט לכלאים דפסול: **אי למעשר כהמה.** ואש"ג דלא כתיב ציה שה אלא לא^(א) קאמר רבא דפסול הא אמרינן צבכורות^(ב) לענין מיילי טובא דגמר תחת השבט^(ג) מתחת אמו^(ד) הלכך להא מלתא יליף נמי ופסול: **העברה העברה.** והעברת כל פטר רחם לה' (שמות יג) וכל אשר יעבור ויקרא^(ה): **לענין פדיון פטר חמור.** דכתיב (ש"ס) וקא אשמעינן רבא טעמא דמתני' דקתני אין פודין בכלאים מהכל הוא: **ולא צחיה.** צבי ואיל: **ולא צשה שחטה.** דלאו שה קרינא ציה: **כלאים.** משני מיני צהמות: **יוני.** מצהמה ומיה: **לעמא שגולד מן הטבור.** פרה שילדה סומ ואציו סוס או רחל שילדה חזיר ואציו חזיר דאסור צאכילה דכתיב זאת צהמה אשר תאכלו שור שה כשצים (דברים יד) וכיון דכתיב שה פרט לכלאים כה"ג הוא: **דרי' יהושע** דפרק קמא דצבכורות (דף י"א): **וטהורה טעמא הא** דאליטריך למעטוי והא קיימא לן צפ"ק דצבכורות (דף י"א): **לעולם אין מתעברת לא טמאה מן הטורה ולא טורה מן הטמאה:** דאיעבר

ומעשר צהעברה העברה דצבור והשתא כי אמר דאתי או למעט ממעט נדמה אפילו אותו שנדמה במקצת סימנים וכו' אמרי אתא לרצוי צעי לרצוי נדמה אפילו אותו שאין דומה כלל ולהכי דייק השתא כלאים איתרבי נדמה אפילו אין דומה כלל מצעיא: **אי רמעשה.** פירוש דהו כאלו כתיב ציה שה נג"ש דהעברה העברה מצבור דכתיב ציה שה (ויקרא טו) אם שור אם שה ובקונטרס פ' דצמעשר כתיב לאו דהו כמו שה ואין נראה ועוד דפרק בתרא דצבכורות (דף ז'.) פריך אי גמר מעשר תחת תחת מקדשים אפי' הך נמי פ' יואל דופן ומחוסר זמן ויתוס לא יכנסו לדיד להמעשר ואי לא גמר מקדשים צשלמא טריפה כל אשר יעבור פרט לטריפה אלא כלאים מני' ומאי קושיא לימא ליה דמצינן אז דרבא נפקא ליה כלאים כיון דצמעשר כתיב [אלן] ט דפריש צקונטרס הכא ולפי מה שפירשתי דאשה דצבור סמיך א"ש דלא מצי למימר התם דיליף מעשר מצבור דמעט ציה כלאים דאם כן יואל דופן נמי נמעט צמעשר דיליף מצבור:

עד שיהא הוא שור ובכורו שור. אומר ר"י דצפרק קמא דצבכורות (דף ה:) מוקי לה דוקא צשאין דומה כלל אכל דומה במקצת סימנין יליף התם מאך דקדיש צבכור וצריך למעט נדמה צקדשים וצבור דאי לא כתיב אלא צקדשים הוה ילפינן צבור מקדשים והוה ממעטין צבכורות אפילו יש צו מקצת סימן ואי הוה כתיב רצוי לחודיה צבכורות לרבות נדמה שיש צו מקצת סימן הוה מרצין ליה נמי צקדשים דילפינן מהדדי יג"ש וכן אי לא הוה כתיב צקדשים כלל אלא צבכור מיעוט ורצוי הוה ילפינן צקדשים מצבור אכל השתא דכתיב צקדשים וכתיב נמי מיעוט ורצוי צבכור ליכא למילף צקדשים מצבור דאם כן ליסתוק קרא ממיעות דקדשים:

למטא שגולד מן הטורה ועיבורו מן הטמא ודלא בר' יהושע. פ' צקונטרס דרי' יהושע פליג אדר"ש ושרי גמל הצא מן הפרה שעצירתו משור צסימן אחד של טורה מעלה גרה או מפריס פרכה ודריש את זה לא תאכלו את הגמל גמל אי אתה אוכל צסימן אחד אכל אתה אוכל צסימן אחד ואיזה זה זה טמא שגולד מן הטורה ועיבורו מן הטורה יכול אפי' עיבורו מן הטמא כלומר כשם שאני מכשיר צו כך אני מכשיר צבנו אם נתעברה הימנו פרה ת"ל שה כשצים כו' ועיבורו מן הטמא לאו דוקא דלדידיה הו טהור אלא דומה לטמא וכולה סוגיא דצבכורות (דף י: ו טז) לא משתמע כפירושו אלא משמע דמודה ר' יהושע לר"ש דגמל גמור הנולד מפרה ומשור שהוא אסור ואם יש צו סימן אחד שדומה מקצת לפרה מותר ולא קאי כלל אסימנים דקרא (ט) ממעלה גרה או ממפריסי פרכה והכי איתא התם (ט) רחל שילדה מין עו ועו שילדה מין רחל פטורה מן הצבורה ואם יש צו מקצת סימנין חייבת ר"ש אומר עד שיהא ראשו ורובו דומה לאמו ועלה דהיא מצעיא ליה לר"ש צגמרא בן פרה מי צעי שיהא ראשו ורובו דומה לאמו להמירו צאכילה או אפי' צמקצת וצעי למפפט מדר' יהושע דסבר כר"ש מדקרי לה טמא וקאמר אכל אתה אוכל צסימן אחד כו' אלמא לא צעי ראשו ורובו להמירו צאכילה ודחי ודלמא סבר לה כר"ש צחדא עליה ועלה צחדא ועוד משמע התם (ט) דטעמא דרי' יהושע משום דקסבר זה זה גורם אסור ולפי זה אפי' טהור שגולד מן הטורה ועיבורו מן הטמא אסור והך דשמעתין דמוקי רבא לטמא שגולד מן הטורה ועיבורו מן הטמא מייירי נמי שדומה קצת לאמו כההיא דרבי יהושע שאם היה דומה לגמלי לגמל אפילו עיבורו מן הטורה היה אסור דהא ס"ל כר"ש דדאוקמא דאיעבר מקלוט וכר"ש וה"ה דה"מ למנאט טהור שגולד מן הטורה ועיבורו מן הטמא דאסור כיון דשה להוליא כלאים ואסור משום זה זה גורם אלא משום דנקט צמילתיה דרי' יהושע טמא שגולד נקט נמי הכי צמילתיה דרבא וצמילתיה דרי' יהושע נקט משום דרישא קתני אכל אתה אוכל צסימן אחד טמא שגולד מן הטורה ועיבורו מן הטורה להכי נקט צסיפא נמי יכול שאתה אוכל טמא שגולד מן הטורה ועיבורו מן הטמא וה"ה אפילו טהור שגולד מן הטורה ועיבורו מן הטמא דאסור משום זה זה גורם והא דקאמר הכא ודלא כר' יהושע כ"ש דהו דלא כר"א צר פלוגתיה דשרי ליה לגמרי וה"ג ר' אלעזר ולא ר' אליעזר:

והא גבי קדשים דכתיב שור או כשב נרבייה. מימה מה רצוי צריך נהי דמשור וכשז לא מצי לרצוי כלאים מכשז ועו שאתה יכול להוליא כלאים מצינייהו אתי ואורי' דאש"ג דאתי כלאים מדסמן כשז לעו מכל מקום יש למעט מדסמן שור לכשז דלחומרא מקשינן וכיון דאי לא הו כתיב שום או לא צסיפא ולא צרישא הייתי ממעט כלאים יש לי לומר דאתא או לרבות ומשני מדסיפא למעט כלומר או דכתיב גצי כשז ועו כיואל צו צמקוס אחר אית לן למימר למעוטי הלכך ה"ג דרשינן למעוטי וה"ה או דרישא למעוטי דרשינן ליה ולא לרצוי ופריך אדרבה אימא אפכא דלו ראשון כתיב צמקוס שציואל צו צמקוס אחר רחוי לרשו לרבות ודרשי ליה נמי הכל לרבות וה"ה נמי שני ומשני כו' ואם תאמר ולא ליכתוב אלא ההוא או דצין כשז ועו דמשור וכשז הוה ממעטין כלאים ומאלו דכשז ועו הוה ממעטין נדמה וי"ל דאי לא כתיב אלא חד אפילו הוה כתיב גצי כשז ועו הוה דרשינן לרבות כלאים כיון דאי לא כתיב או כלל הוה ממעטין כלאים משור וכשז דפרישית לעיל:

השתא ככאים איתרבו כו'. וא"ת צלא ק"ו דכלאים איכא למפרך דמה צריך לרבות דממילא ממתריבי כל כמה דלא מעטיה קרא דהא כי אמר דאתו איין למעט צריך קרא למעוטי ואש"ג דממעטין כלאים לא הוה ממעטין נדמה אי לאו דמעטיה קרא וי"ל דצלא שום קרא הוה מרצין נדמה שדומה צמקצת סימנין וממעטין נדמה שאין דומה כלל דהוה ילפינן צמתת תחת ממעשר

ומעשר צהעברה העברה דצבור והשתא כי אמר דאתי או למעט ממעט נדמה אפילו אותו שנדמה במקצת סימנים וכו' אמרי אתא לרצוי צעי לרצוי נדמה אפילו אותו שאין דומה כלל ולהכי דייק השתא כלאים איתרבי נדמה אפילו אין דומה כלל מצעיא:

אי רמעשה. פירוש דהו כאלו כתיב ציה שה נג"ש דהעברה העברה מצבור דכתיב ציה שה (ויקרא טו) אם שור אם שה ובקונטרס פ' דצמעשר כתיב לאו דהו כמו שה ואין נראה ועוד דפרק בתרא דצבכורות (דף ז'.) פריך אי גמר מעשר תחת תחת מקדשים אפי' הך נמי פ' יואל דופן ומחוסר זמן ויתוס לא יכנסו לדיד להמעשר ואי לא גמר מקדשים צשלמא טריפה כל אשר יעבור פרט לטריפה אלא כלאים מני' ומאי קושיא לימא ליה דמצינן אז דרבא נפקא ליה כלאים כיון דצמעשר כתיב [אלן] ט דפריש צקונטרס הכא ולפי מה שפירשתי דאשה דצבור סמיך א"ש דלא מצי למימר התם דיליף מעשר מצבור דמעט ציה כלאים דאם כן יואל דופן נמי נמעט צמעשר דיליף מצבור:

עד שיהא הוא שור ובכורו שור. אומר ר"י דצפרק קמא דצבכורות (דף ה:) מוקי לה דוקא צשאין דומה כלל אכל דומה במקצת סימנין יליף התם מאך דקדיש צבכור וצריך למעט נדמה צקדשים וצבור דאי לא כתיב אלא צקדשים הוה ילפינן צבור מקדשים והוה ממעטין צבכורות אפילו יש צו מקצת סימן ואי הוה כתיב רצוי לחודיה צבכורות לרבות נדמה שיש צו מקצת סימן הוה מרצין ליה נמי צקדשים דילפינן מהדדי יג"ש וכן אי לא הוה כתיב צקדשים כלל אלא צבכור מיעוט ורצוי הוה ילפינן צקדשים מצבור אכל השתא דכתיב צקדשים וכתיב נמי מיעוט ורצוי צבכור ליכא למילף צקדשים מצבור דאם כן ליסתוק קרא ממיעות דקדשים:

למטא שגולד מן הטורה ועיבורו מן הטמא ודלא בר' יהושע. פ' צקונטרס דרי' יהושע פליג אדר"ש ושרי גמל הצא מן הפרה שעצירתו משור צסימן אחד של טורה מעלה גרה או מפריס פרכה ודריש את זה לא תאכלו את הגמל גמל אי אתה אוכל צסימן אחד אכל אתה אוכל צסימן אחד ואיזה זה זה טמא שגולד מן הטורה ועיבורו מן הטורה יכול אפי' עיבורו מן הטמא כלומר כשם שאני מכשיר צו כך אני מכשיר צבנו אם נתעברה הימנו פרה ת"ל שה כשצים כו' ועיבורו מן הטמא לאו דוקא דלדידיה הו טהור אלא דומה לטמא וכולה סוגיא דצבכורות (דף י: ו טז) לא משתמע כפירושו אלא משמע דמודה ר' יהושע לר"ש דגמל גמור הנולד מפרה ומשור שהוא אסור ואם יש צו סימן אחד שדומה מקצת לפרה מותר ולא קאי כלל אסימנים דקרא (ט) ממעלה גרה או ממפריסי פרכה והכי איתא התם (ט) רחל שילדה מין עו ועו שילדה מין רחל פטורה מן הצבורה ואם יש צו מקצת סימנין חייבת ר"ש אומר עד שיהא ראשו ורובו דומה לאמו ועלה דהיא מצעיא ליה לר"ש צגמרא בן פרה מי צעי שיהא ראשו ורובו דומה לאמו להמירו צאכילה או אפי' צמקצת וצעי למפפט מדר' יהושע דסבר כר"ש מדקרי לה טמא וקאמר אכל אתה אוכל צסימן אחד כו' אלמא לא צעי ראשו ורובו להמירו צאכילה ודחי ודלמא סבר לה כר"ש צחדא עליה ועלה צחדא ועוד משמע התם (ט) דטעמא דרי' יהושע משום דקסבר זה זה גורם אסור ולפי זה אפי' טהור שגולד מן הטורה ועיבורו מן הטמא אסור והך דשמעתין דמוקי רבא לטמא שגולד מן הטורה ועיבורו מן הטמא מייירי נמי שדומה קצת לאמו כההיא דרבי יהושע שאם היה דומה לגמלי לגמל אפילו עיבורו מן הטורה היה אסור דהא ס"ל כר"ש דדאוקמא דאיעבר מקלוט וכר"ש וה"ה דה"מ למנאט טהור שגולד מן הטורה ועיבורו מן הטמא דאסור כיון דשה להוליא כלאים ואסור משום זה זה גורם אלא משום דנקט צמילתיה דרי' יהושע טמא שגולד נקט נמי הכי צמילתיה דרבא וצמילתיה דרי' יהושע נקט משום דרישא קתני אכל אתה אוכל צסימן אחד טמא שגולד מן הטורה ועיבורו מן הטורה להכי נקט צסיפא נמי יכול שאתה אוכל טמא שגולד מן הטורה ועיבורו מן הטמא וה"ה אפילו טהור שגולד מן הטורה ועיבורו מן הטמא דאסור משום זה זה גורם והא דקאמר הכא ודלא כר' יהושע כ"ש דהו דלא כר"א צר פלוגתיה דשרי ליה לגמרי וה"ג ר' אלעזר ולא ר' אליעזר:

קמ א מיי פ"ו מהל'
נכורות הלכה יד
סמג עשין י"ב:
ק ב מיי שם פ"צ הל' ו
סמג עשין ר"א ואלוין
רמג טו"ש"ע י"ד סימן שטו
סעף ה:
קיא ג מיי פ"י"צ מהל'
נכורות הלכה ח
סמג עשין קמ"א טו"ש"ע
י"ד סימן סמ"א סעף צ:

תורה אור השלם

1. שור או כשב או עו כי
יולד וקרה שבעת ימים
תחת אמו ומיזם השמיני
והקאה ירצה לקרבן
אשה לך ויקרא כב כו
2. אך בכור שור או
בכור כשב או בכור עו
לא תפדה קדש הם את
דמם תורק על המזבח
ואת חלבם תקטירי אשה
לר"ח נידוח לך
במדבר יז יז

רבינו חננאל

ופריקין גבי קדשים תרי
או כתיב ותיריהו למעט,
חד למעוטי כלאים וחד
למעוטי נדמה שאין כשרין
לקרבן. אלא אי אמרת
תיריהו לרבות, חד לרבות
כלאים וחד לרבות הנדמה,
השתא כלאים דאביו כבש
ואמו עו או אפכא אמרת
כשר לקרבן, מי שאביו
כבש ואמו כבשה ונדמה
לעו צריך למימר דכשר,
אלא תיריהו למעט.
ואתינן לאוקמי הא דאמר
רבא כל מקום שני שה
להוציא את הכלאים
לענין פדיון פטר חמור,
דכתיב ופטר חמור תפדה
בשה למעט הכלאים
כדתנן אין פדיון בכלאים.
ור' אלעזר דמתיר בכלאים
מוקים להא דרבא בכבש
שגולד מן הכבשה שאחד
מן שניהם או הכבש או
הכבשה רגליו קולטות
כשל חמור כלומר אינו
מפריס פרכה וכאלו זה
טהור וה טמא הנולד
מציניהו פסול הוא לקרבן.
כלאים. פיר' עו שבו על
כשבה ויוצא מן כלאים
הוי. נדמה. פיר' אביו כבש
ואמו כבשה ונדמה לעו,
כגון אלו הבאין מבלאד
אל סודאן, ומתמיהין וכי
טהורה מטמאה מי מעברה
אין דאיעברה מקלוט ור'
שמעי'. קלוט דר' שמעי'
מפורש בבכורות פרק
ראשון, וכדברא ולאופקי
מדר' יהושע דר' יהושע
האי משא כשבים ושה
עודם נפקא ליה ולא
מיבעיא ליה את דרבא.